

Co-Editors:

Dr. Cihan Cobanoglu
Dr. Ebru Gunlu Kucukaltan
Dr. Muharrem Tuna
Dr. Alaattin Basoda
Dr. Seden Dogan

Daha İyi Bir Dünya için Turizm

mtcon

 UNIVERSITY of
SOUTH FLORIDA M3 PUBLISHING

Co-Editors

Dr. Cihan Cobanoglu, Muma College of Business, School of Hospitality & Tourism Management
University of South Florida, USA

Dr. Ebru Gunlu Kucukaltan, Faculty of Business Administration
Dokuz Eylul University, Turkey

Dr. Muharrem Tuna, Faculty of Tourism
Ankara Haci Bayram Veli University

Dr. Alaattin Basoda, Faculty of Tourism
Selcuk University, Konya

Dr. Seden Dogan, Faculty of Tourism
Ondokuz Mayis University, Turkey

MTCON'21 DAHA İYİ BİR DÜNYA İÇİN TURİZM

ISBN 978-1-955833-02-8

****Authors are fully responsible for corrections of any typographical, technical and content errors.
Advances in Global Business and Economics book series are not copyrighted.***

Co-Editors

Dr. Cihan Cobanoglu, Muma College of Business, School of Hospitality & Tourism Management
University of South Florida, USA

Dr. Ebru Gunlu Kucukaltan, Faculty of Business Administration
Dokuz Eylul University, Turkey

Dr. Muharrem Tuna, Faculty of Tourism
Ankara Haci Bayram Veli University

Dr. Alaattin Basoda, Faculty of Tourism
Selcuk University, Konya

Dr. Seden Dogan, Faculty of Tourism
Ondokuz Mayis University, Turkey

ISBN 978-1-955833-02-8

© USF M3 Publishing 2021

This work is subject to copyright. All rights are reserved by the Publisher, whether the whole or part of the material is concerned, specifically the rights of translation, reprinting, reuse of illustrations, recitation, broadcasting, reproduction on microfilms or in any other physical way, and transmission or information storage and retrieval, electronic adaptation, computer software, or by similar or dissimilar methodology now known or hereafter developed. The use of general descriptive names, registered names, trademarks, service marks, etc. in this publication does not imply, even in the absence of a specific statement, that such names are exempt from the relevant protective laws and regulations and therefore free for general use. The publisher, the authors and the editors are safe to assume that the advice and information in this book are believed to be true and accurate at the date of publication. Neither the publisher nor the authors or the editors give a warranty, express or implied, with respect to the material contained herein or for any errors or omissions that may have been made. The publisher remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

This imprint is published by USF M3 Publishing, LLC

The registered company address is: 8350 N Tamiami Tr, Sarasota, FL 34243 USA

Assistant Editor

Dr. Muhittin Cavusoglu, The School of Hotel and Restaurant Management, The W. A. Franke College of Business, Northern Arizona University, USA

Editor Assistants

Dr. Gaye Deniz, Faculty of Tourism
Nevsehir Haci Bektas Veli University, Turkey

Dr. F. Kubra Aylan, Faculty of Tourism
Selcuk University, Turkey

Dr. Serkan Aylan, Faculty of Tourism
Selcuk University, Turkey

Dr. Sule Ardic Yetis, Faculty of Tourism
Nevsehir Haci Bektas Veli University

Dr. Yusuf Acar, Faculty of Tourism
Aksaray University, Turkey

Dr. Zeynep Cokal, Faculty of Tourism
Nevsehir Haci Bektas Veli University, Turkey

Ali Bagdadi, School of Entrepreneurship and Business Sciences
Budapest Business School, Hungary

Bahadir Sezer, Faculty of Applied Sciences
Trakya University, Turkey

Basak Ozyurt, Faculty of Applied Sciences
Trakya University, Turkey

Gokhan Sener, Faculty of Tourism
Necmettin Erbakan University, Turkey

Ipek Itr Can, Faculty of Tourism
Anadolu University, Turkey

Filiz Dalkilic Yilmaz, Faculty of Tourism
Nevsehir Haci Bektas University, Turkey

Gokhan Yilmaz, Faculty of Tourism
Akdeniz University, Turkey

Oguz Kiper, Faculty of Tourism
Sakarya Applied Sciences University, Turkey

Sarp Tahsin Kumlu, Faculty of Tourism
Kocaeli University, Turkey

Tolga Altas, Faculty of Tourism
Ankara Haci Bayram Veli University, Turkey

Zeynep Ilayda Niyet, Institute of Social Sciences
Dokuz Eylul University, Turkey

İÇİNDEKİLER

TR Dizinde Taranan Dergilerde Yayınlanan Rekreasyon Konulu Makalelerin Bibliyometrik Analizi	1
Instagram’da Destinasyon Pazarlamasında Kullanılan Gastronomik Ürünlerin İncelenmesi: “Go Turkey” Örneği	21
Turizm Kooperatifçiliği Sürdürülebilir Finansman Sorununun Çözümü müdür? (Kemaliye Özelinde Örnek Model Değerlendirmesi)	35
Yavaş Şehir Sakinlerinin Yavaş Şehir Olma Tutumu, Sosyal Değişme ve Yaşam Kalitesi Algıları Üzerine Bir Araştırma	50
Güvenli Tatil Fırsatı Olarak İzole Turizm Uygulamaları: Artvin İli Seyahat Acenteleri Üzerine Bir Araştırma	63
Turist Memnuniyeti ve Hizmet Kalitesinin Tekrar Ziyaret Etme Niyeti ile İlişkisi: Kültürel Miras Alanı Çalışması	74
Artvin Yöresinde Coğrafi İşaretli Ürünler	89
Kişiselleştirilmiş Turistik Mekân Öneri Sistemi	97
Türkiye’de Alışveriş Turizmi: Potansiyel ve Zorluklar	105
Turist Rehberliği Meslek Odalarının COVID-19 Pandemi Dönemindeki Faaliyetlerinin İncelenmesi – Instagram Örneği	112
Çukurova Ekoturizm Bölgesi Geliştirme Potansiyeli Üzerine Bir Araştırma	129
Türkiye’de Turizm ve Gastronomi Alanında Coğrafi İşaretler İle İlgili Araştırmaların Bibliyometrik Analizi	145
COVID-19 Pandemisi Yeni Normal/Normalleşme Sürecinde Şehir Otelleri Üzerine Bir Araştırma	158
Üniversite Öğrencilerinin Gıda İsrafi Tutumları Üzerine Ampirik Bir Araştırma	176
Ayazini Örenyeri Kültürel Miras Değerlerinin GZFT Analizi ile Değerlendirilmesi	194
Yiyecek İçecek İşletmelerinde Tüketim Duyguları: Restoran Müşterilerine Yönelik Bir Araştırma	207
Ağrı İlinin Turizm Gizilgücü: Faydacı Yaklaşımlar ve İktisat Politikaları	223
Koronavirüs Günlerinde X ve Y Kuşaklarının Gıda Tüketimlerinin İncelenmesi	237
Gezi ve İş Amaçlı Seyahatlerde Fiyat Adaleti ve Tüketim Duygularının Olumlu Yorum Yapma Niyeti Üzerine Etkisi	250
Sosyal Ağların Gastronomi Ürünlerinin Pazarlanmasında Kullanımı: Instagram Örneği	267
COVID-19 Salgını Turizm Eğitimini Nasıl Etkiledi? Turizm Akademisyenleri Perspektifinden Bir Değerlendirme	279
Dijitalleşme Sürecinde Ortaya Çıkan Bir Kavram: Dijital Detoks Tatili	297

The Platform Filminin İnsan, Gıda Paylaşımı ve Kapitalizm Bağlamında İncelenmesi	308
Turizm ve Kadın Olgusu: Web of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Bir Analiz	318
Destinasyon Pazarlama Sürecinde Resmi Web Sitelerinin Gastronomi Turizmi Açısından Değerlendirilmesi	340
Profesyonel Mutfaklarda Kadın Olmak: Aşçılık Eğitimi Alan Kadın Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma	360
İşgörenlerin Duygusal Emek Davranışlarının İncelenmesi: Afyonkarahisar'daki Beş Yıldızlı Termal Otel İşletmelerinde Bir Uygulama	379
Coğrafi Bilgi Sistemi Kullanılarak Uşak İlinin Turizm Envanterinin Oluşturulması	388
Örgütsel Güvenin ve İnovasyonun İç Girişimciliğe Etkisi: Turizm İşletmeleri Üzerine Bir Araştırma	398
Koşul Bağımlılık Kuramı Bağlamında COVID-19 Krizi: Otel Yönetimleri Örneği	413
Sosyal Sermaye Kavramının Turizm Sektörü Açısından İncelenmesi	432
Üniversite Öğrencilerinin Ulusal Gastronomiye Yönelik Görüşleri	441
Dijital Göçebe Turistlerinin Yeni Konaklama Trendi: Ortak Yaşam Otelleri	451
İstanbul Yemek Turlarının İçerik Analizi Yöntemiyle Değerlendirmesi	464
Kişilik Özellikleri, Psikolojik Güçlendirme ve İş Tatmini İlişkisi: Konaklama İşletmeleri Personeli Üzerine Bir Araştırma	474
2010-2020 Yılları Arasında Yaratıcı Turizm Konusunda Yapılan Yayınların İncelenmesi	488
COVID-19 Günlerinde Airbnb: Leximancer Yardımıyla Nitel Bir Analiz	500
Türkiye'de Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği'nin Turistik Alanlara Etkisi	507
Yöresel Restoranların Algılanan Hizmet Kalitesinin Müşteri Memnuniyeti, Tutum ve Davranışsal Niyet Üzerindeki Etkisi	520
Turizm Fotoğraf Keşfinde Kullanılan Yenilikçi Yöntemlere Panoramik Bir Yolculuk	531
Presenteeism (İşte Varolamama) ve Aidiyet Duygusu Üzerine Kavramsal Bir İnceleme	543
Şanlıurfa'nın UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Programı Gastronomi Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi	551
Türkiye'de Gastronomi Müzelerinin ve Web Site İçeriklerinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma	559
Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuğa Sahip Ailelerin Tatil Deneyimleri	575
COVID-19 Pandemisi ile İlgili Turizm Alanında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi	589
ARAS Yöntemi İle Restoran Personel Seçimi: Kapadokya Örneği	602

Kadın Denizcilerin Mesleki Zorlukları	610
Influencer'ların Maruz Kaldıkları Siber Zorbalık ve COVID-19 Sürecinde Çevrimiçi Kendini Açma Davranışları	625
COVID-19 Pandemisi Sürecinde Yayınlanan Turizm Reklam Filmlerinin Analizi	644
E- Ticaretten E-Turizme COVID-19 Yansımaları Sektörel Bir Değerlendirme	659
Coğrafi İşaretli Gıda Ürünleri İle İlgili Bilgi Düzeyleri ve Menüde Yer Almasına Yönelik Tutumlar: Mutfak Şefleri Üzerine Bir Araştırma	675
Turizmde Paylaşım Ekonomisi Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma	687
Aşçılık Mesleğinde Bilgi İfşası (Whistleblowing)	698
Lisans Öğrencilerinin COVID-19 Salgını Ortamında Çevrimiçi Öğrenmeye Hazır Bulunuşluk Düzeylerinin Belirlenmesi	711
Presenteeism Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (2010-2020)	721
Türk Turistlerin Destinasyon Genel Yorumlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Yunanistan-Gürcistan-Bulgaristan Karşılaştırması	735
COVID-19 Korkusu Ve Tükenmişlik İlişkisinde Psikolojik Dayanıklılığın Moderatör Rolü: Turizm Sektörü Çalışanları Üzerinde Ampirik Bir Çalışma	754
Turizm İşletmelerinde Kullanılan Otomasyon Programları: Otel İşletmeleri Üzerinden Bir Değerlendirme	766
Yoksul Yanlısı Turizm Konulu Çalışmalar Üzerine Bibliyometrik Bir İnceleme	778
Yiyecek-İçecek İşletmelerinde Çalışan Kadınların Karşılaştıkları Sorunların Sınıflandırılmasına Yönelik Bir Araştırma: Antalya Örneği	792
Kış Turizmi Kapsamında Palandöken Kayak Merkezine Yönelik Ziyaretçi Deneyimlerinin İncelenmesi: Google Haritaları Örneği	803
Belediyelerin Stratejik Yüklenim İfadelerinin İçerik Analizi ve Turizme Yaklaşımı	815
İklim Değişikliğinin Turizm Destinasyonlarına Yönelik Etkilerinin Turizm Türlerine Göre Sınıflandırılması	829

Turizm ve Kadın Olgusu: Web of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Bir Analiz

Ezgi Kırıcı Tekeli¹, İrem Bozkurt² ve Gülsüm Tabak³

¹Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
ezgi.krc@windowslive.com

²Ürgüp Sebahat ve Erol TOKSÖZ Meslek Yüksekokulu
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
iirem.bzkrt@gmail.com

³Eğirdir Meslek Yüksekokulu
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
gulsumtabak@isparta.edu.tr

Öz

Yapılan araştırmada, turizm ve kadın olgusu ile ilgili 1975-2020 yılları arasında uluslararası alanyazında yayımlanan dokümanların (makale, bildiri, kitap vb.) belirli parametreler çerçevesinde incelenmesi ve bibliyometrik analize tabi tutulması amaçlanmıştır. Turizm ve kadın olgusunu ele alan çalışmalar 15 Şubat 2021 tarihinde Web of Science veri tabanı kullanılarak taratılmış ve bunun sonucunda 146 akademik yayına ulaşılmıştır. Arama, başlık sekmesinden Tourism and Woman and Women olmak üzere üç farklı anahtar kelime ile yapılmıştır. Bibliyometrik analiz yapabilmek ve sonuçları görselleştirebilmek için ise VOSviewer programı tercih edilmiştir. Turizm ve kadın olgusuna dair yapılan araştırmalar; yayın yılları, yayın türleri, kurumlar, destekleyici kurumlar, yazarlar, kaynaklar, ülkeler, editörler, ortak yazarlar, diller, araştırma alanları, atıflar vb. kapsamında değerlendirilmiştir. Araştırmada Turizm ve Kadın Olgusuna yönelik bilimsel çalışmalarda ön plana çıkan kaynakların, dokümanların, kurumların, yazarların ve ülkelerin bir atıf analiz tekniği olan Co-authorship, Co-occurrence ve Citation isimli teknikler kullanılarak tespit edilmesi planlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, en fazla araştırmanın 2019 senesinde yapıldığı, tür olarak makalenin tercih edildiği, ayrıca en çok yayın yapan ülkenin Amerika olduğu ve yazım dili olarak İngilizce'nin tercih edildiği söylenebilir. Ayrıca yapılan araştırmaların en çok sosyal bilimler alanında ve konaklama, boş zaman, spor ve turizm kategorisinde yer aldığı saptanmıştır. Çalışmalarda en fazla yayın yapan yazar Sandersmcdonagh, E. iken en fazla araştırma yapan editör ise Hung J.K.dir. En fazla araştırmacının bulunduğu kurumlar ise Shandong Womens Univ ve State University System of Floridadır. İncelenen araştırmalar arasında en çok atıf 2019 senesinde yapılmış olup, en çok atıf alan araştırmanın 2012 yılında Kristine McKenzie Gentry tarafından yazılan ve Annals of Tourism Research dergisinde yayımlanan Belizean Women and Tourism Work-Opportunity or Impediment? adlı makale olduğu tespit edilmiştir. Bütün bunlara ek olarak en fazla iş birliği yapan yazarın Carlos Costa, kurumun University Johannesburg ve en fazla iş birliği yapan ülkenin Amerika olduğunu söylemek mümkündür. Son olarak en fazla kullanılan anahtar kelimeler; tourism, women, gender, rural tourism, empowerment, rural women ve povertydir. En fazla atıf yapılan çalışma ise Gentry'e (2007) aittir. Elde edilen bir diğer sonuç ise en fazla atıf yapılan yazarın Kristine McKenzie Gentry, en fazla atıf alan kaynağın Annals of Tourism Research ve en çok atıf alan kurumun Auburn Üniversitesi ve en çok atıf alan ülkenin Amerika olduğudur.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Kadın, Bibliyometrik Analiz, Web of Science, VOSviewer

Tourism and Woman Phenomenon: A Bibliometric Analysis Based on a Web of Science Database

Ezgi Kırıcı Tekeli¹, İrem Bozkurt² and Gülsüm Tabak³

¹The School of Applied Sciences
Karamanoğlu Mehmetbey University
ezgi.krc@windowslive.com

²Ürgüp Sebahat ve Erol TOKSÖZ Vocational High School
Nevşehir Hacı Bektaş Veli University
iirem.bzkrt@gmail.com

³Eğirdir Vocational School
Isparta University of Applied Science
gulsumtabak@isparta.edu.tr

Abstract

In the study, it was aimed to examine the documents (articles, papers, books, etc.) published in the international literature between 1975-2020 on tourism and women phenomenon of within the framework of certain parameters and subject them to bibliometric analysis. Studies dealing with the phenomenon of tourism and women were scanned using the Web of Science database on February 15, 2021, and as a result, 146 academic publications were reached. The search was made with three different keywords, Tourism and Woman and Women, from the title tab. In order to perform bibliometric analysis and visualize the results, the VOSviewer program was preferred. Research on tourism and women phenomenon; publication years, types of publication, institutions, supporting institutions, authors, sources, countries, editors, co-authors, languages, research fields, references etc. has been evaluated within the scope. In the research, it was planned to determine the sources, documents, institutions, authors, and countries that came to the fore in scientific studies on Tourism and Woman Phenomenon by using "Co-authorship, Co-occurrence, and Citation" techniques, which are a citation analysis technique. According to the findings obtained from the research, it can be said that the most research was conducted in 2019, the article was preferred as the type, and the country with the highest number of publications was America and English was preferred as the language of writing. Besides, it has been determined that the research are mostly in the field of social sciences and in the categories of accommodation, leisure, sports, and tourism. The author with the most publications in the studies is Sandersmcdonagh, E. while the editor with the most research is Hung J.K. The institutions with the highest number of researchers are Shandong Womens Univ and State University System of Florida. Among the researches examined, the most cited was in 2019, and the most cited research was Belizean Women and Tourism Work-Opportunity or Impediment? written by Kristine McKenzie Gentry in 2012 and published in the journal Annals of Tourism Research. In addition to all these, it is possible to say that the most collaborating author is Carlos Costa, the institution is University Johannesburg, and the most collaborating country is America. Finally, the most used keywords; tourism, women, gender, rural tourism, empowerment, rural women, and poverty. The most cited work belongs to Gentry (2007). Another result obtained is that the most cited author is Kristine McKenzie Gentry, the most cited source is Annals of Tourism Research, the most cited institution is Auburn University, and the most cited country is America.

Keywords: Tourism, Woman, Bibliometric Analysis, Web of Science, VOSviewer

Turizm ve Kadın Olgusu: Web of Science Veri Tabanına Dayalı Bibliyometrik Bir Analiz

Ezgi Kırıcı Tekeli¹, İrem Bozkurt² ve Gülsüm Tabak³

¹Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
ezgi.krc@windowslive.com

²Ürgüp Sebahat ve Erol TOKSÖZ Meslek Yüksekokulu
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
iirem.bzkrt@gmail.com

³Eğirdir Meslek Yüksekokulu
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
gulsumtabak@isparta.edu.tr

Giriş

Küreselleşen dünya ile günümüz toplumunda ve toplumu oluşturan bireylerin yaşam tarzlarında köklü değişiklikler yaşandığı gözlemlenmektedir. İnsanlık tarihi boyunca yaşanan değişimler, aile yapısından itibaren sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda belirginleşmiş ve bu değişimlerin etkisi en fazla kadınların üzerinde hissedilmiştir. Geleneksel Türk aile yapısında kadınlar, ev içi işlerinden sorumlu tutulmuşlardır. Ancak çalışma hayatında tanınan hak ve özgürlüklerde yaşanan gelişmeler sayesinde yeni statü ve rollere de sahip olmaya başlamışlardır. İş hayatına dâhil olmak, özellikle de ataerkil aile yapısının hâkim olduğu toplumlarda, cinsiyet ayrımcılığına dayalı birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinden dolayı kadınlar işgücü piyasalarında ucuz, geçici ve ikincil olarak konumlandırılmış ve aile ile iş hayatının çifte yükünü taşımak durumunda kalmışlardır. Oysa kadınların işgücüne katılımı ve aktif rol almaları, ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin bir göstergesi olarak kabul edilmekte ve sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir unsuru olarak değerlendirilmektedir (Avcı, 2018). Kadınların ve gençlerin yoğun olarak istihdam edildiği sektörlerden biri olan turizmin sahip olduğu özellikler, kadınların bu sektörde neden yer aldığını açıklamaktadır. Turizmin bu özellikleri; hizmet sektöründe yer alması, çalışma saatlerinin değişkenlik göstermesi, kadınların bilgi ve becerisi ile uyuşan iş alanlarına sahip olması, sezonluk yapısı ve mekânsal yoğunlaşma olarak sıralanabilir (Şit, 2016). Turizm sektörü içerisinde kadınların her geçen gün daha fazla yer almasıyla, kadının toplumdaki konumuna ilişkin algıda oldukça önemli bir değişiklik yaşanmaya başlamıştır. Yaşanan değişimler, iş hayatında yer alan kadınların sayısının artabileceğini, kadınların sadece iyi bir anne ve eş olmalarının yanı sıra aynı zamanda iyi eğitim almış, gerekli bilgi ve beceriye sahip bir çalışan olabileceğini, çalıştıkları kurumlarda terfi edebileceklerini ve hatta iyi bir iletişim becerisine sahip yönetici olabileceklerini ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra kadınların, turizm sektöründe daha fazla yer almaya başlamasıyla hem kararlarını özgürce aldıkları hem de bağımsız bir karaktere sahip oldukları tespit edilmiştir (Lanquar, 1991).

Turizm sektörü farklı beceri ve bilgi düzeylerine sahip kadınlara istihdam oluşturması sebebiyle bir yandan emek-yoğun bir yandan da kadın-yoğun bir sektör olarak ön plana çıkmaktadır (Akoğlan Kozak, 1996; Cave ve Kılıç, 2010). Turizm sektöründe kadın hem üretici bir birey hem de tüketici bir birey olarak yer almakta ve kadınların bu şekilde turizm sektöründe varoluşu gün geçtikçe artış gösterme eğiliminde olmaktadır. Toplumsal yapıda yaşanan değişimler, ücretli izin hakları, teknoloji ile yaşamın kolaylaşması ve teknolojinin her alanda gelişimi tüm sektörlerde olduğu gibi turizm sektörünün de gelişmesine neden olmaktadır. Turizmde yaşanan gelişme ve ilerlemelerden büyük bir pay alma şansına sahip olan kadınlar, turizmle birlikte değişip gelişmektedir. Dolayısıyla kadınların turizmin bir parçası olarak hem bilimsel hem de sektörel açılarından değerlendirilmesi, turizm alanyazını için önem arz etmektedir (Bayram, 2019). Çalışma alanını belirleme konusunda turizm sektörünün emek-yoğun niteliğinin yanı sıra kadın-yoğun bir özelliğe sahip olması oldukça etkili olmuştur. İlgili alanyazın incelendiğinde turizm ve kadın olgusuna yönelik mevcut alanyazının sınırlı olduğu gözlemlenmektedir. Sınırlı alanyazın ihtiyacının açığa çıkarılması ve belirli parametrelere dayandırılarak yapılan çalışmaların bibliyometrik açıdan incelenmesi

gerekliliği çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Aynı zamanda yapılan bu araştırma ile bilhassa turizm ve kadın olgusuna odaklanarak, konu kapsamında gerçekleştirilen bilimsel yayınların tespiti de amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında, turizm alanyazınında yer alan turizm ve kadın olgusuna yönelik çalışmaların ele alındığı konular incelenmiştir. Turizm ve kadın olgusuna yönelik gerçekleştirilen araştırmaların hem zaman içinde yaşanan gelişimi ortaya koyma açısından, hem de araştırmacılara yeni veri sağlama ve konuların gelişim sürecini somutlaştırma açısından ilgili alanyazına katkı niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

Literatür Taraması

Literatür taraması başlığı altında kuramsal çerçeveye ve turizm alanyazınında kadın olgusunu ele alan çalışmalara yer verilmiştir.

Kuramsal Çerçeve

Cinsiyet olgusu, yakın geçmişe kadar toplumlarda dezavantaj etkisi oluşturan faktörler arasında genellikle ilk sıralarda yer almıştır. Aslında cinsiyet olgusunun toplum içerisinde kadınlara yönelik bir dezavantaj faktörü yarattığı düşünülmektedir. Çünkü toplum içerisinde erkek olmanın dezavantaj oluşturacağı bir durumdan söz etmek güç kılınmıştır. Cinsiyet algısından kaynaklanan toplumsal ve beşerî nedenler, kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel alanlardaki üretim faaliyetlerine katılımının önündeki engeller olarak görülmüştür. Dolayısıyla cinsiyet, toplum içerisinde kadınların dezavantajlı konumda yer almasında önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (İtil ve Akalın, 2020). Ancak değişen toplumsal yapıyla birlikte kadınlara yeni ve farklı roller kazandırılmış ve bu değişimlerle birlikte kadınların daha fazla eğitim olanaklarına kavuşmasına imkân tanınmıştır. Ayrıca kadının kendi varlığının farkında olmaya başlaması başta hizmet sektöründe ve diğer tüm sektörlerde iş bulma fırsatı yakalamalarına olanak tanımıştır (Kocacık ve Veda, 2005).

2020 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından yayımlanan rapora göre, dünya genelinde 2019 yılında 15 yaş ve üzeri 5 milyar 736 milyon kişi istihdam edilebilir olarak kayıtlara geçmiştir. Bu sayı içerisinde erkeklerin işgücü oranı %74,2; kadınların işgücü oranı %47,2; toplam işgücü oranı ise %60,7'dir. Ancak 2019 yılında toplam işgücünün %57,4'ü istihdam edilmiştir (International Labor Organization, 2020: 62). Tablo-1'de 2019 yılında dünya genelinde gerçekleşen istihdamın sektörel dağılımı cinsiyete göre ayrıştırılmıştır.

Tablo-1. Dünyada İstihdamın Cinsiyete Göre Sektörel Dağılımı (2019)

	Cinsiyet	Hizmet	Tarım	Sanayi
Dünya	Kadın	58,2	25,7	16,1
	Erkek	45,0	27,5	27,5
	Toplam	50,1	26,8	23,1

Kaynak: *International Labor Organization, 2020: 54*

Tablo-1, 2019 yılında dünya genelinde istihdamın cinsiyete göre sektörel dağılımını göstermektedir. Tablo-1'e göre, 2019 yılında dünya genelinde toplam işgücünün %50,1'inin hizmet, %26,8'inin tarım ve %23,1'inin ise sanayi sektöründe istihdam edildiği görünmektedir. Ayrıca, hizmet sektöründe istihdam edilen kadın oranı (%58,2), erkek istihdam oranına (%45) göre daha yüksektir. Ancak, bu durum ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre değişiklik gösterebilmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma ve ülkelerin gelişmişlik düzeylerini ortaya koyan en önemli göstergeler, ülkelerde hem hizmet sektörünün gelişmişliği hem de kadınların istihdam edilme ve işgücüne katılma oranları olarak kabul edilmektedir (Ardıç Yetiş ve Çalışkan, 2020; Boyacıoğlu ve Elmas, 2019). Turizm de hem hizmet sektörünün bir parçası hem de kadınların yoğun bir şekilde istihdam edildiği bir iş gücü piyasası olarak değerlendirilmektedir (Tajeddini vd., 2017). 2019 yılında Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi'nin (WTTC) yayımladığı rapora göre, turizm ve seyahat sektörü, dünyada toplam istihdamın %10'unu oluşturarak 330 milyon kişiye hem doğrudan hem de dolaylı olarak iş olanağı sağlamıştır (World Travel & Tourism Council, 2020). Yine Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre, konaklama ve yiyecek-içecek sektöründe 2019 yılında istihdam edilen kişi sayısının %54'ü kadınlardan oluşmaktadır

(UNWTO, 2019). Türkiye'nin turizm sektörü istihdam oranları incelendiğinde, 2019 yılında toplam istihdam oranının %31,9'unu kadınların oluşturduğu görülmektedir (European Commission, 2020: 56).

Kadın istihdamına yönelik cinsiyet temelli ayrımcılık, etkilerini her ne kadar devam ettiriyor olsa da turizmin kadınlar için hâlâ önemli bir işgücü kaynağı olduğu hem istatistiksel raporlardan hem de ülkelerin gelişmişlik düzeylerinden açıkça anlaşılmaktadır (Boyacıoğlu ve Elmas, 2019). UNWTO tarafından yayımlanan Kadın ve Turizm Küresel Raporuna göre, kadınlar turizm işgücünün oldukça mühim bir kısmını temsil etmektedir. Ayrıca turizm sektörü, kadınlara istihdama dâhil olma ve diğer sektörlerle kıyasla girişimcilik ve yöneticilik gibi konularda çok fazla fırsat sağlama olanağı tanımaktadır (UNWTO, 2019). Turizm sektöründe girişimci kimlikleri ile kendi işletmelerini kuran kadın girişimci sayısının, diğer sektörlerle göre iki kat daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Tayland, Endonezya, Panama, Nikaragua ve Malezya gibi ülkelerde turizm işletmelerinin yarısından fazlasının kadınlar tarafından işletildiği bilinmektedir. Ayrıca kadınların turizm sektöründe kariyer basamaklarını başka sektörlerle kıyasla oldukça kolay tırmandığı da belirtilmektedir (Ardıç Yetiş ve Çalışkan, 2020; Şit, 2016).

Uluslararası zincir konaklama işletmeleri arasında yer alan Hilton ve Marriot otelleri, kadın çalışanları iş hayatında desteklemeye yönelik bazı projeler geliştirmektedirler. Proje kapsamında kadın çalışanlar sektöre özendirilmeye ve kadın liderler yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Turizm sektörü, bir nevi kadın istihdamını kolay hale getiren sektöre özgü bazı temel özellikleri bünyesinde bulundurmaktadır. Bunlar; hizmet sektörü olması, sektördeki işlerin yüksek beceri ve eğitim gerektirmemesi, birçok kadının sahip olduğu bilgi ve beceri ile örtüşen iş alanlarının turizm sektörü içerisinde bulunması, mekânsal yoğunlaşma, misafirperverlik becerilerine önem verilmesi ve yarı zamanlı çalışma imkânı sunması olarak sıralanabilir (Ardıç Yetiş ve Çalışkan, 2020; Şit, 2016).

Her sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de olumsuz sayılabilecek birtakım çalışma koşulları mevcuttur. Tatil günlerinde mesai yapma, uzun çalışma saatleri, vardiyalı çalışma, mevsimsellik sorunu ve düşük ücretle çalıştırılma durumları turizmde kadın işgücünü olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Ünlüöner ve Şahin, 2011). Fakat turizm sektörü bünyesinde bulundurduğu birtakım olumsuz özelliklere rağmen, özellikle gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelere ve her türlü eğitim imkânlarından yeterli derecede faydalanamayan kadınlara sunduğu fırsatlar sayesinde hem kadınların hem de toplumların sosyal ve ekonomik açıdan güçlenmelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca kadın işgücünün ve kayıtlı kadın istihdamının artırılması, gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerin ekonomik açıdan büyümelerine ve kalkınmalarına önemli düzeyde katkı sağlamaktadır (Ardıç Yetiş ve Çalışkan, 2020).

İlgili Çalışmalar

Turizm alanyazınında kadın olgusunu ele alan araştırmalar incelendiğinde, bazı yazarların kadınların sektörde yaşadığı sorunları (Arslan ve Şimşek, 2018; Çelik ve Şahingöz, 2018; Demirkol vd., 2004; Güçer vd., 2018; Sony, 2012), bazı yazarların ise kadın istihdamı konusunu ele aldığı (Çakır vd., 2017; Dinçer vd., 2016; Dumbrăveanu vd., 2016; Hemmati, 2000; Kaya, 2017) görülmüştür. Bunlara ek olarak girişimcilik (Altındal, 2016; Heilman ve Chen, 2003; Tajeddini vd., 2017), cinsiyet ayrımcılığı ve cam tavan sendromuyla (Anafarta vd., 2008; Aydın Tükeltürk ve Şahin Perçin 2008; Carvalho vd., 2019; Dalkıranoglu, 2006; Kaya ve Topbaş, 2019; Remington ve Kitterlin-Lynch, 2018) ilgili çalışmalar da bulunmaktadır. Kadınlarla ilgili alanlarda yapılan çalışmaları aynı çatı altında toplayan ve bunu bibliyometrik yöntemle (Arik ve Akboga, 2018; Bayram, 2019; Boyacıoğlu ve Elmas, 2020; Sharma ve Rana, 2018; Tal ve Gordon, 2018) inceleyen çalışmalar da gün geçtikçe artmaktadır.

Pelit vd.'nin (2016) Kadın İşgörenlerin Karşılaştığı Sorunların İş Bırakma Eğilimlerine Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma adlı araştırmasında kadın personellerin yaşadığı sorunların tespit edilmesi, yaşadıkları bu sorunların işi bırakma eğilimlerini etkileyip etkilemediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma, Gaziantep, Muğla, Afyonkarahisar, Ankara, Çankırı, Kırşehir ve Uşak illerinde bulunan ve bu bölgelerdeki otel işletmelerinde çalışan 437 kadın çalışan üzerinde yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, kadın çalışanları işi bırakmaya yönelten başlıca sorunlar ek ödemeler, ücret, cinsiyet ayrımcılıkları, daha iyi şartlarda iş bulabilme düşüncesi, çalışma şartlarının ağır ve saatlerinin uzun olması şeklinde sıralanabilir.

Bayram'ın (2018) Kadın Girişimciler ve Turizm: Mevcut Durum ve Sorunlar Üzerine Sinop İlinde Bir Araştırma isimli çalışmasında amaç, turizm sektörüne girişimci olarak değer katan kadınların mevcut durumunu, toplumsal cinsiyet bakış açısıyla analizini ve bölge turizmine olan katkılarını tespit etmeye çalışmaktır. Araştırma kapsamında, Sinop ilinde ikamet eden ve gelen turistlerin ilgisini çekebilecek ürünler sunan kadınlar ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Kadın girişimcilerin rol çatışması, zaman darlığı ve rol ayrımcılığı gibi sorunlarla karşılaştıkları ancak önlerindeki bu gibi engellerin ve sorunların günbegün azaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çelik ve Şahingöz (2018) iş yaşamında cinsiyet ayrımcılığı konusunu kadın aşçıları üzerinden değerlendirmiştir. Çalışma, turizm işletmelerinde çalışan kadın aşçıların yaşadığı sorunların neler olduğunun ortaya çıkarılması ve bunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesine yöneliktir. Araştırma evrenini Ankara'da çalışan ve aynı zamanda Türkiye Aşçıları Federasyonuna (TAFED) üye olan kadınlar oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, sektörde çalışan kadın aşçılara yönelik önyargılarla yaklaşıldığı, işe alımlarda ayrımcılık yapıldığı, yeteneklerine göre daha düşük işlerde çalıştırıldıkları tespit edilmiştir.

Yim vd. (2018) tarafından yapılan çalışmada, erkek ve kadın tur liderlerinin duygusal emek performanslarındaki farklılıklar incelenmiştir. 309 Çinli tur liderinin katıldığı çalışmada iki duygusal emek stratejisinden en çok yüzeysel rol ve derinden rol stratejisinin kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Kadın ve erkeklerin duygusal emek performanslarında önemli ölçüde farklılıklara rastlanmamıştır.

Dewi vd. (2018) tarafından yapılan çalışma, Papua'da yaşayan kadınların güçlenmesi için noken adı verilen hasır çantaların turizm bağlamında değerlendirilmesini içermektedir. Noken, geleneksel el yapımı bir Papua el çantasıdır. Elde edilen sonuçlara göre, genç kadınların, geri kalmışlığın sembolü olarak görüldüğü için noken dokuma geleneğini terk etmeye başladıkları saptanmıştır. Çalışma, noken çantaların bölgede turizmin sürdürülebilirliğini ve kadınların refahını arttırabilecek bir fırsat olarak değerlendirilebileceğini ortaya koymuştur.

Carvalho vd.'nin (2018) yaptığı çalışmada, kadın üst düzey yöneticilerinin cinsiyet eşitliğine yönelik neler yapılabileceğine dair önerilerini analiz etmek amaçlanmıştır. Araştırmanın bir diğer amacı ise daha fazla kadının turizm kuruluşlarında yönetim kademesine çıkmasını sağlamak olmuştur.

Erkol Bayram vd. (2018) tarafından ele alınan Turizm ve Kadın adlı çalışmada, toplumsal roller ve kadın, turizm sektöründe kadın ve eşitlik/ayrımcılık, turizm sektöründe kadın istihdamı, turizm reklamlarında kadın Şekilü, turizm sektöründe girişimci olarak kadın, turizm sektöründe tüketici olarak kadın, kadınların turizm gelişimine katılmasında kamu ve özel sektörün rolü, turizm sektöründe şiddet ve kadın, turizm sektöründe cinsel taciz ve kadın, turizm sektöründe cam tavan sendromu ve kadın ve son olarak ise turizm sektöründe kraliçe arı sendromu bölümlerine yer verilmiştir. Böylelikle turizm ve kadın konusu detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Boyacıoğlu ve Elmas'ın (2019) Turizm ve Kadın Olgusunun Bibliyometrik Yaklaşım ile İncelenmesi adlı çalışmasında, ulusal turizm alanyazınında kadın konusu ele alınmış ve yapılan çalışmanın bibliyometrik bir analize tabi tutulması amaçlanmıştır. Yapılan araştırma kapsamında DergiPark Akademik, Google Akademik ve YÖK Ulusal Tez veri tabanlarında turizm ve kadın üzerine yapılan çalışmalar incelenmiştir. Araştırma sonucunda, 1994 ve 2019 yılları arasında yayınlanmış toplam 85 bilimsel yayına erişilmiştir. Araştırmada; kadınların yazar sayısı bakımından erkek yazarlara göre fazla olduğu sonucu elde edilmiştir.

Vatan (2019) tarafından ele alınan Turizmde Kadın Olmak adlı çalışmada ise Türkiye'de kadın olmak, Türk hukukunda kadın, turizmde kadın istihdamı, turizm endüstrilerinde mobbing ve kadın, turizm endüstrilerinde kadının metalaştırılması, konaklama, yiyecek-içecek ve seyahat endüstrisinde, turist rehberliğinde, profesyonel mutfakta kadının yeri ve sorunları bölümlerine yer verilmiş ve son olarak kadın turist olmak bölümü ile yapılan araştırma tamamlanmıştır. Böylelikle hem turizm endüstrisinde istihdam edilen kadınların sorunları hem de kadın turistler üzerinde durulmuştur.

Yöntem

Bu başlık altında araştırma kapsamında ele alınan değişkenlere, veri toplama yöntemine ve verilerin analizi kısmına yer verilmiştir. Her bir alt başlık detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Değişkenler ve Ölçüm

Araştırma kapsamında ele alınan iki değişken bulunmaktadır. İlk değişken turizm olup, ikincisi ise kadındır. Ancak araştırmada turizm ve kadın olgusuna odaklanılmış ve turizm ve kadın olgusu bütüncül bir bakış açısı ile incelenmiştir. Başka bir deyişle, turizm ve kadın olgusu üzerine yapılan araştırmalar, bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Yapılan araştırma ile turizm ve kadın olgusu ile ilgili 1975-2020 yılları arasında uluslararası alanyazında yayımlanan dokümanların (makale, bildiri, kitap vb.) belirli parametreler çerçevesinde incelenmesi ve bibliyometrik analize tabi tutulması amaçlanmıştır. Böylelikle turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılmış araştırmaların mevcut durumu tespit edilmiş ve bu konu üzerine çalışacak olan araştırmacılara yol gösterici olacağı düşünülmüştür. Bibliyometri kavramı ilk kez Alan Pritchard tarafından 1969 senesinde ortaya atılmıştır (Lawani, 1981). Pritchard, bibliyometri kavramına yönelik açıklamalarda bulunmuş ve bu kavramın istatistiksel bibliyografya kavramının yerine kullanılması gerektiğini ileri sürmüştür. Pritchard tarafından bibliyometri kavramı, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin kitaplara, makalelere, bildiriye ve diğer iletişim ortamlarına uygulanması biçiminde tanımlanmıştır (Pritchard, 1969). Başka bir ifadeyle, bibliyometri kavramı, yazılı kaynakların çeşitli yönlerini saymak ve analiz etmek yoluyla, bu kaynakların süreçlerine ve seyrine ışık tutmak için matematiğin ve istatistiksel yöntemlerin uygulanması olarak ifade edilmiştir (Lawani, 1981). Bibliyometri ile ilgili ilk çalışma Campbell tarafından yapılmış olup, 1896 yılında yayımlanmıştır. Yayımlanan kaynak Theory of the National and International Bibliography adı ile bilinmektedir. Bu araştırmada, birçok yayın ele alınmış ve konu dağılımları yapılırken istatistikten yararlanılmıştır (Sengupta, 1992).

Veri Toplama Yöntemi

Turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılan bilimsel yayınlara erişmek amacıyla 15 Şubat 2021'de Web of Science (WOS) veri tabanı taranmıştır. WOS veri tabanının tercih edilmesinin birtakım önemli nedenleri bulunmaktadır. Öncelikle WOS veri tabanında sosyal bilimler alanında yayımlanmış birçok yayın bulunmaktadır (Jacso, 2005). WOS dünya genelinde yayımlanmış birçok yayına erişim imkânı sağlamakta ve Science Citation Index (SCI), Social Science Citation Index (SSCI) ve Art and Humanities Citation Index (A&HCI) gibi oldukça önemli bilimsel atıf indekslerini kapsamaktadır (Goodman ve Deis, 2005). Bu önemli indekslerin yanı sıra Conference Proceedings Citation Index- Science (CPCI-S), Conference Proceedings Citation Index- Social Science & Humanities (CPCI-SSH), Book Citation Index- Science (BKCI-S), Book Citation Index- Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH) ve Emerging Sources Citation Index (ESCI) gibi önemli bilimsel atıf indekslerini de içermektedir. Turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılmış bilimsel yayınlara ulaşmada WOS veri tabanının tercih edilmesinin bir başka nedeni ise bibliyometrik analiz yapmak için ihtiyaç duyulan verilerin gayet basit bir şekilde derlenebilmesine olanak tanınmasıdır. Ayrıca tercih edilen WOS veri tabanı dünya çapında kabul görmekte ve oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Yang vd., 2013).

WOS veri tabanı kullanılarak, turizm ve kadın olgusuna yönelik bilimsel yayınlara ulaşabilmek için Tourism and Woman and Women biçiminde üç farklı anahtar kelime yardımı ile başlık sekmesinden arama yapılmıştır. Arama yapılırken, 1975-2020 yıllarını kapsayan oldukça uzun bir zaman aralığı seçilmiş ve böylelikle bu konuya ilişkin tüm bilimsel yayınlara ulaşmak hedeflenmiştir. Farklı bir zamanda aynı anahtar kelimeler kullanılarak arama yapıldığı takdirde, mevcut sonuçtan tamamen başka sonuçlara ulaşılabileceğinin bilinmesi gerekmektedir. Başka sonuçların elde edilmesi, WOS veri tabanının daima güncellenmesi ile ilgilidir. Her geçen gün yeni makaleler, kitaplar, bildiri vb. gibi bilimsel yayınlar eklenmektedir (Liu vd., 2013).

Belirtilen şekilde aramalar gerçekleşmiş ve turizm ve kadın olgusuna yönelik toplam 146 akademik yayına erişilmiştir. Erişilen tüm bilimsel yayınlar, bibliyometrik analiz kapsamında değerlendirilmiştir. Bibliyometrik analiz yapmak için WOS veri tabanı aracılığı ile erişilen her bilimsel yayın; yayın yılları, yayın türleri, kurumlar, destekleyici kurumlar, yazarlar, kaynaklar, ülkeler, editörler, ortak yazarlar,

diller, araştırma alanları, atıflar vb. şeklinde birçok detay içermektedir. Araştırmaya konu olan turizm ve kadın olgusuna ilişkin bilimsel yayınlar; yayın yılları, yayın türleri, kurumlar, yazarlar, kaynaklar, ülkeler, editörler, diller, araştırma alanları ve atıflar açısından değerlendirilmiş ve elde edilen tüm veriler tablolar halinde verilmiştir. Ardından turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılan araştırmalarda en fazla iş birliği yapan yazarlar, kurumlar, ülkeler, en fazla kullanılan anahtar kelimeler, turizm ve kadın olgusuna yönelik en fazla atıf yapılan dokümanlar, kaynaklar, yazarlar, kurumlar ve ülkeler bibliyometrik analize tabi tutulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada hem bibliyometrik analizi gerçekleştirmek hem de elde edilen sonuçları görselleştirmek için VOSviewer programı tercih edilmiştir. VOSviewer programının tercih edilme nedeni, ücretsiz olmasının yanı sıra herkesin kullanımına açık olmasından da kaynaklanmaktadır. VOSviewer, bibliyometrik ağların görsel sunumu için tasarlanmış bilimsel bir haritalama programı olarak açıklanabilir. Programın temelini bibliyometrik ağların analiz edilmesi oluşturmaktadır. Her ne kadar program bunun için tasarlanmış olsada, bununla birlikte elde edilen ağların şekilsel gösterimi üzerinde de yoğunlaşmaktadır (Van Eck ve Waltman, 2017). Araştırmada Turizm ve Kadın Olgusuna ilişkin bilimsel yayınlarda öne çıkan dokümanların, kaynakların, yazarların, kurumların ve ülkelerin Co-authorship, Co-occurrence ve Citation yöntemleri kullanılarak ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Böylece turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılan makale, bildiri, kitap vb. gibi tüm bilimsel yayınlar, yayımlandıkları yerler, yazarlar, editörler, yazarların çalıştıkları kurumlar ve buldukları ülkeler gibi bilgiler ortaya çıkartılmış ve sunulmuştur.

Bulgular

Araştırma kapsamında belirlenen turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılmış bilimsel yayınları bibliyometrik analize tabi tutabilmek ve görselleştirebilmek için daha önceden belirtildiği üzere VOSviewer programı tercih edilmiştir. VOSviewer programının sunmuş olduğu görsel; halka, öge, renk, küme, çizgi, bağlantı vb. unsurlar aracılığı ile yorumlanabilmektedir. Program aracılığı ile ortaya konulan görselde bulunan her bir halka; tekrar sayısına göre yapılan filtreleme neticesinde söz konusu filtre içerisinde bulunan bir ögeyi temsil etmektedir. Sözü geçen ögeler; doküman, kaynak, yazar, kurum, ülke vb. şeklinde olabilmektedir. Görselde yer alan halkanın büyük olması, ögenin tekrar sayısının fazla olduğuna işaret etmektedir. Bir diğer deyişle, en büyük halka, en çok tekrar eden öge olarak yorumlanmaktadır. Ögeler, gruplar halinde kümelenmekte ve tek bir renkle gösterilmektedir. Her bir öge sadece bir kümede yer almaktadır. Ancak bazen ögelerin herhangi bir kümede yer almadığı durumlarla da karşılaşılabilir. Ögelerin arasında çizgiler bulunmakta ve bu çizgiler bağlantıları simgelemektedir. Gösterilen her bir bağlantının bir gücü olmaktadır. Farklı bir ifade ile ince çizgiler zayıf bağlantıyı, kalın çizgiler ise güçlü bir bağlantı olduğunu belirtmektedir (Van Eck ve Waltman, 2019). Araştırma kapsamında program çıktıları verilmeden önce WOS veri tabanı detaylı bir incelemeye tabi tutulmuş ve turizm ve kadın olgusuna yönelik bazı bilgiler tablolaştırılarak sunulmuştur. Bu konuya ilişkin yapılmış araştırmaların yıllara, yayın türüne, ülkelere, dillere, araştırma alanlarına, kaynaklara, yazarlara, editörlere, kurumlara ve en fazla atıf alan araştırmalara göre dağılımı verilmiştir.

Tablo-2. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Yıllar Bazında Dağılımı

Yıllar	Yayın Sayıları	Yıllar	Yayın Sayıları
1982	1	2010	1
1992	1	2011	9
1994	1	2012	8
1995	1	2013	10
1996	1	2014	6
2003	1	2015	13
2004	1	2016	12
2005	2	2017	19
2007	2	2018	15
2008	4	2019	21
2009	2	2020	15

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

Turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılmış araştırmaların yıllara göre dağılımı Tablo-2’de verilmiştir. Araştırmanın amacına yönelik olarak WOS veri tabanı taranmış ve 1975-2020 yılları arasında yapılmış tüm bilimsel yayınlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda turizm ve kadın olgusuna yönelik 146 bilimsel yayının yapıldığı tespit edilmiştir. Tablo-2’de 1982 yılından 2020 yılına kadar yayımlanmış tüm bilimsel yayınların sayılarına yer verilmiştir. Turizm ve kadın olgusunu içeren ilk bilimsel yayının 1982 yılında yapıldığı bulgulanmıştır. Konuya ilişkin en fazla araştırmanın, 21 araştırma ile 2019 yılında yapıldığı görülmektedir. Ayrıca 2015 yılından sonra araştırmacıların turizm ve kadın olgusuna ilişkin alakalarının arttığını ve böylelikle bu konuya ilişkin bilimsel yayınların son zamanlarda artış gösterdiğini söylemek mümkündür.

Tablo-3. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Yayın Türleri Bazında Dağılımı

Yayın Türü	Yayın Sayıları
Makale	94
Bildiri	27
Kitap Bölümü	16
Kitap İncelemesi	13
Erken Erişim	6
Editoryal	5
Özet	4
İnceleme	2
Kitap	1
Haber	1
Not	1

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

Turizm ve kadın olgusuna ilişkin bilimsel yayınlar incelendiğinde, yapılan yayınların makale, bildiri, kitap bölümü, kitap incelemesi, erken erişim, editoryal, özet, inceleme, kitap, haber ve not türünde olduğu Tablo-3’te görülmektedir. Bu konuya ilişkin her bir yayın türüne ait sayılar tabloda verilmiştir. Yayın türlerine yönelik sayılar dikkate alındığında, ulaşılan yayın sayısından fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun, aynı isimli çalışmanın farklı yayın türlerinde yayımlanmış olmasından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Turizm ve kadın olgusuna yönelik olarak en fazla yapılan bilimsel yayının makale (94 yayın) türünde kaleme alındığı tespit edilmiştir. Makaleden sonra ise bildiri (27 yayın), kitap bölümü (16 yayın), kitap incelemesi (13 yayın) ve erken erişim (6 yayın) gelmektedir.

Tablo-4. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Ülkeler Bazında Dağılımı

Amerika	29	Kanada	4	Gana	2	Barbados	1	İsrail	1
İngiltere	18	Portekiz	4	Japonya	2	Brezilya	1	İtalya	1
Çin	16	Hollanda	3	Malezya	2	Ekvator	1	Umman	1
Avustralya	15	Yeni Zelanda	3	Nijerya	2	Mısır	1	Suudi Arabistan	1
Türkiye	10	Güney Kore	3	Pakistan	2	Finlandiya	1	İskoçya	1
İspanya	9	İsveç	3	Romanya	2	Yunanistan	1	Slovakya	1
Endonezya	8	Botsvana	2	Rusya	2	Guatemala	1	Galler	1
Meksika	6	Fransa	2	Sırbistan	2	Hindistan	1	-	-
Güney Afrika	6	Almanya	2	Tayland	2	İran	1	-	-

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

Tablo-4’te turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılmış araştırmaların ülkelere göre dağılımı görülmektedir. Turizm ve kadın olgusuna ilişkin toplam 43 ülkede araştırma yapılmıştır. Ülkelere yönelik yayın sayıları dikkate alındığında, erişilen yayın sayısından fazla olduğu görülmektedir. Bu durum ise tek bir araştırmanın ortak yazarlarının farklı ülkelerde yer almasından kaynaklanmaktadır. Turizm ve kadın olgusuna yönelik en fazla araştırma yapan ülkeler; Amerika (29 yayın), İngiltere (18 yayın), Çin (16 yayın), Avustralya (15 yayın) ve Türkiye (10 yayın)’dir. Türkiye’de turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılan bilimsel yayınlar dikkate alındığında, uluslararası tanınırlığı olan WOS veri tabanındaki yayın sayısının artması beklenmektedir.

Tablo-5. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Diller Bazında Dağılımı

Yayın Dili	Yayın Sayıları
İngilizce	135
İspanyolca	7
Almanca	2
Farsça	1
Slovakça	1

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

WOS'un uluslararası bir veri tabanı olması, birçok dilde yayımlanmış bilimsel yayınları bünyesinde barındırdığına işaret etmektedir. Tablo-5'te turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılmış bilimsel yayınların yayın diline ve yayın sayılarına yer verilmiştir. Tabloda turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılmış toplam 146 bilimsel yayının 135'inin İngilizce dilinde olduğu yani en fazla yayın yapılan dilin İngilizce olduğu görülmektedir. İngilizceyi sırasıyla 7 yayın ile İspanyolca, 2 yayın ile Almanca, 1 yayın ile Farsça ve 1 yayın ile Slovakça takip etmektedir.

Tablo-6. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Araştırma Alanları Bazında Dağılımı

Araştırma Alanları	Yayın Sayıları
Sosyal Bilimler	73
Kadın Çalışmaları	25
İş Ekonomisi	23
Sosyoloji	13
Çevre Bilimleri Ekolojisi	11
Bilim Teknolojisi	7
Eğitim Araştırmaları	6
Coğrafya	6
Alan Çalışmaları	4
Kriminoloji Penolojisi	4
Kamu Yönetimi	4
Sosyal Konular	4
Antropoloji	3
Devlet Hukuku	3
Sağlık Bakım Bilimleri Hizmetleri	3

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

Tablo-6'da turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılmış araştırmaların araştırma alanlarına göre dağılımı görülmektedir. Turizm ve kadın olgusuna ilişkin toplam 34 farklı alanda araştırma yapılmıştır. Ancak Tablo-6'da 15 farklı araştırma alanına yer verilmiştir. Araştırma alanlarına yönelik verilen yayın sayıları dikkate alındığında, erişilen yayın sayısından fazla olduğu görülmektedir. Bu durumun ise aynı araştırmacının birden fazla araştırma alanında yer almasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bu konuya yönelik en fazla araştırma 73 yayın ile sosyal bilimler alanında yapılmıştır. Sosyal bilimler alanını 25 yayın ile kadın çalışmaları, 23 yayın ile iş ekonomisi, 13 yayın ile sosyoloji ve 11 yayın ile çevre bilimleri ekolojisi takip etmektedir.

Turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılmış bilimsel yayınlar, 43 farklı kategoride yayımlanmıştır. 43 kategori içerisinde en çok bilimsel yayına sahip olan ilk 15 kategoriye Tablo-7'de yer verilmiştir. Bu bilgilerden hareketle Konaklama Boş Zaman Spor ve Turizm adlı kategori turizm ve kadın olgusuna yönelik en fazla yayına (69 yayın) sahip olan kategoridir. İlk kategoriyi 25 yayın ile kadın çalışmaları, 13 yayın ile yönetim ve sosyoloji, 9 yayın ile ise işletme takip etmektedir.

Tablo-7. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Kategoriler Bazında Dağılımı

Kategoriler	Yayın Sayıları
Konaklama Boş Zaman Spor ve Turizm	69
Kadın Çalışmaları	25
Yönetim	13
Sosyoloji	13
İşletme	9
Çevre Çalışmaları	9
Ekonomi	7
Çevre Bilimi	7
Eğitim Araştırmaları	6
Coğrafya	6
Yeşil Sürdürülebilir Bilim Teknolojisi	6
Sosyal Bilimler	5
Alan Çalışmaları	4
Kriminoloji Penolojisi	4
Sosyal Konular	4

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

WOS veri tabanında turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılan bilimsel yayınlar dikkate alındığında, toplam 100 yazarın bu konuya yönelik çalışmaları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tablo-8’de turizm ve kadın olgusuna yönelik araştırma yapan ilk 15 yazara yer verilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda turizm ve kadın olgusuna yönelik en fazla araştırma yapan ilk yazar 4 yayın yapmış olup, Sandersmcdonagh, E.dir. İlk yazarı 3 yayın ile Berdychevsky, L., Costa, C. ve Sanders-Mcdonagh, E. ve 2 yayın ile Basaran B. takip etmektedir.

Tablo-8. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Yazarlar Bazında Dağılımı

Yazarlar	Yayın Sayıları
Sandersmcdonagh, E.	4
Berdychevsky, L.	3
Costa, C.	3
Sanders-Mcdonagh, E.	3
Basaran, B.	2
Carvalho, I.	2
Cui, X.X.	2
Durao, M.	2
Jang, S.H.	2
Kiper, T.	2
Ling, R.S.J.	2
Lykke, N.	2
Özdemir, G.	2
Small, J.	2
Torres, A.	2

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

WOS veri tabanında turizm ve kadın olgusuna ilişkin bilimsel yayınlar dikkate alındığında toplam 80 editörün bu konuya yönelik çalışmaları olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Tablo-9’da turizm ve kadın olgusuna yönelik bilimsel yayınları olan ilk 15 editöre yer verilmiştir. Bu doğrultuda turizm ve kadın olgusuna yönelik en fazla araştırma yapan ilk editör 6 yayın yapmış olup, Hung J.K.dir. İlk editörü 3 yayın ile Zhang, Y., Zhao, H. ve Zhao, H.C. ve 2 yayın ile Liu, Z. takip etmektedir.

Tablo-9. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Editörler Bazında Dağılımı

Editörler	Yayın Sayıları
Hung, J.K.	6
Zhang, Y.	3
Zhao, H.	3
Zhao, H.C.	3
Liu, Z.	2
Liu, Z.W.	2
Abdullah, A.G.	1
Ateljevic, I.	1
Azevedo, A.	1
Bakhtiar, M.F.S.	1
Barclay, K.	1
Barraclough, R.	1
Beltrametti, L.	1
Borish, L.J.	1
Bowenstruyk, H.	1

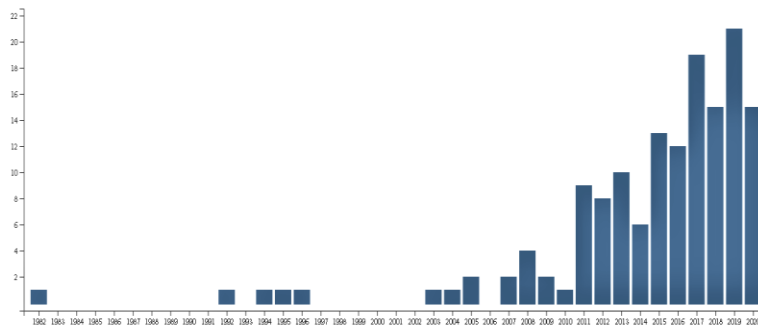
Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

Tablo-10'da turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılmış bilimsel yayınların kurumlara göre dağılımı görülmektedir. Toplam 100 farklı kurumda turizm ve kadın olgusuna yönelik yayın yapıldığı tespit edilmiştir. En çok araştırma yapan ilk 15 kuruma Tablo-10'da yer verilmiştir. İlk sıralarda 5 yayın ile iki farklı kurum yer almakta olup, Shandong Womens Univ ve State University System of Florida bulunmaktadır. İlk iki kurumu yayın sayısına göre Univ Autonoma Estado Mexico (4 yayın), Universidade de Aveiro (4 yayın) ve Bournemouth University (3 yayın) takip etmektedir.

Tablo-10. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Kurumlar Bazında Dağılımı

Kurumlar	Yayın Sayıları
Shandong Womens Univ	5
State University System of Florida	5
Univ Autonoma Estado Mexico	4
Universidade de Aveiro	4
Bournemouth University	3
Griffith University	3
Peking University	3
University of Illinois System	3
University of Florida	3
University of Johannesburg	3
University of Illinois Urbana Champaign	3
University of New South Wales Sydney	3
University of Kent	3
University of North Carolina	3
University of Queensland	3

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

Şekil-1. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınların Yıl Bazlı Atıf Dağılımı

Kaynak: Web of Science (Erişim Tarihi: 18 Şubat 2021)

WOS veri tabanı dikkate alındığında turizm ve kadın olgusuna ilişkin ilk araştırmaların 1982 yılında yapıldığı saptanmaktadır. Turizm ve kadın olgusuna yönelik ilk atıf da yine aynı yıl gerçekleşmiştir. WOS veri tabanı incelendiğinde, bu konuya ilişkin toplam 800 atıf olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Son 38 yıla ait atıf grafiği Şekil-1'de görünmektedir. Turizm ve kadın olgusuna yönelik atıf sayıları dikkate alındığında, en fazla atıfın 2019 yılında (21 atıf) yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte genel olarak atıfların 2015 yılından sonra artmaya başladığı Şekil-1'de görünmektedir.

Tablo-11. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin En Çok Atıf Alan Bilimsel Yayınlar

Yayın Adı	Yazar	Kaynak	Yayın Yılı	Atıf Sayısı
Belizean Women and Tourism Work-Opportunity or Impediment?	Gentry, Kristine McKenzie	Annals of Tourism Research	2007	73
Promoting Gender Equality and Empowering Women? Tourism and the Third Millennium Development Goal	Ferguson, Lucy	Current Issues in Tourism	2011	61
Women's Sexual Behavior in Tourism: Loosening the Bridle	Berdychevsky, Liza; Gibson, Heather; Poria, Yaniv	Annals of Tourism Research	2013	38
Women in Tourism: Shifting Gender Ideology in the DR	Duffy, Lauren N.; Kline, Carol S.; Mowatt, Rasul A.; Chancellor, H. Charles	Annals of Tourism Research	2015	36
Phenomenology of Young Women's Sexual Risk-taking in Tourism	Berdychevsky, Liza; Gibson, Heather J.	Tourism Management	2015	33
Have Sex Will Travel: Romantic 'Sex Tourism' and Women Negotiating Modernity in the Sinai	Jacobs, Jessica	Gender Place and Culture	2009	32
Eggs-ploiting Women: A Critical Feminist Analysis of the Different Principles in Transplant and Fertility Tourism	Pfeffer, Naomi	Reproductive Biomedicine Online	2011	31
Water and Waste Management in the Moroccan Tourism Industry: The Case of Three Women Entrepreneurs	del Mar Alonso- Almeida, Maria	Womens Studies International Forum	2012	30
'This Isn't Paradise-I Work Here' Global Restructuring, the Tourism Industry, and Women Workers in Caribbean Costa Rica	Vandegrift, Darcie	Gender & Society	2008	30
The Involvement of Women in the Tourism Industry of Bali, Indonesia	Cukier, J.; Norris, J.; Wall, G.	Journal of Development Studies	1996	26

Kaynak: İlgili veri tabanından faydalanarak yazarlar tarafından derlenmiştir.

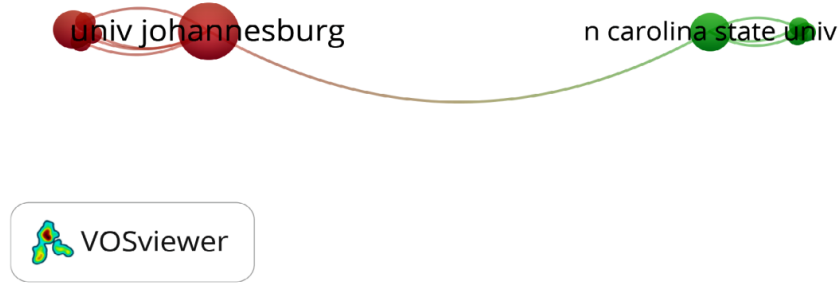
Turizm ve kadın olgusuna ilişkin en fazla atıf alan on araştırma Tablo-11'de görünmektedir. Turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılan çalışmalar, yayın adı, yazar adı, yayımlandığı kaynak, yayın yılı ve atıf sayısı dikkate alınarak ayrıştırılmıştır. En çok atıf alan bilimsel yayın, 73 atıf almış olup, 2007 senesinde Kristine McKenzie Gentry tarafından Annals of Tourism Research dergisinde yayımlanan Belizean Women and Tourism Work-Opportunity or Impediment? adlı makaledir.

Şekil-2. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınlarda En Çok İş Birliği Yapan Yazarlar

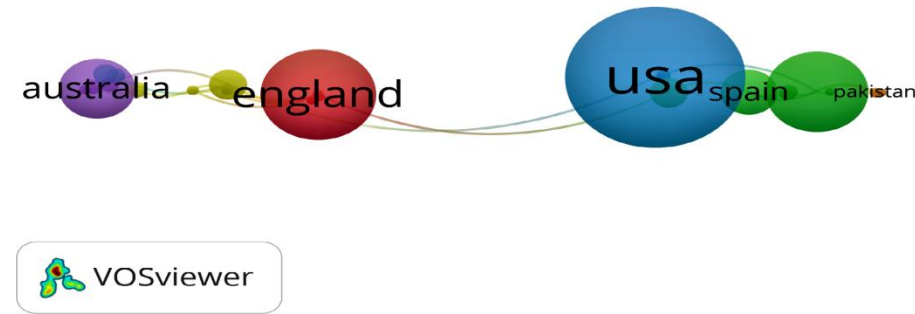
VOSviewer programında yazarların minimum doküman ve minimum atıf sayısı en az 1 olarak belirlendiğinde toplamda 320 yazarın 213'ü eşik değeri karşılamaktadır. En fazla iş birliği yapan sekiz yazarın bilgileri Şekil-2'de görselleştirilmiştir. Turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılan araştırmalarda yazarlar iki küme halinde görünmektedir. Kümelerden biri kırmızı, diğeri ise yeşil renkle görselleştirilmiştir. Kırmızı kümede, Fiona Eva Bakas, Zelia Breda, Marilia Durao ve Isabel Pinho; yeşil kümede ise Ines Carvalho, Carlos Costa, Nina Lykke ve Analia Torres adlı yazarlar bulunmaktadır. En büyük yeşil halkada bulunan Carlos Costanın en çok iş birliği yapan yazar olduğu tespit edilmiştir.

Şekil-3. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınlarda En Çok İş Birliği Yapan Kurumlar

VOSviewer programında kuruma ilişkin minimum doküman ve minimum atıf sayısı en az 1 olarak belirlendiğinde toplamda 182 kurumun 122'si eşik değeri karşılamaktadır. Turizm ve kadın olgusuna ilişkin bilimsel yayınlarda en çok iş birliği yapan kurumlara yönelik bilgiler Şekil-3'te görselleştirilmiştir. Bu kurumlar iki küme olarak gözlemlenmektedir. Birinci kümede yer alan Open University, Pan Atlantic University, University Cape Coast, University Johannesburg ve University Surrey kırmızı renkle görselleştirilmiş; ikinci küme olan E Carolina University, N Carolina State University, University N Carolina ve University S Carolina ise yeşil renkle görselleştirilmiştir. Şekil-3'te en büyük kırmızı halkada bulunan University Johannesburgun en çok iş birliği yapan kurum olduğu anlaşılmaktadır.

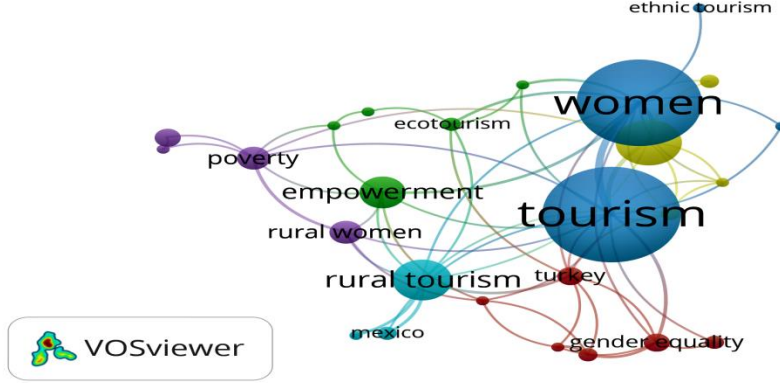
Şekil-4. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınlarda En Çok İş Birliği Yapan Ülkeler

VOSviewer programında ülkenin minimum doküman ve minimum atıf sayısı en az 1 olarak belirlendiğinde toplamda 43 ülkenin 35'i eşik değeri karşılamaktadır. Turizm ve kadın olgusuna ilişkin bilimsel yayınlarda en çok iş birliği yapan ülkelere yönelik bilgiler yedi küme olarak Şekil-4'te görselleştirilmiştir. Birinci kümede bulunan Barbados, İngiltere, İtalya, Romanya ve Galler ülkeleri kırmızı renkle görselleştirilmiş; ikinci küme Kanada, Meksika, Çin, İskoçya ve İspanya ülkelerini kapsayarak yeşil renkle görselleştirilmiştir. Üçüncü küme ise mavi renkle görselleştirilmiş ve Guatemala, İsrail, Japonya, Tayland ve Amerika ülkelerinden oluşmaktadır. Sarı renkle görselleştirilmiş olan dördüncü kümede Gana, Nijerya, Güney Afrika ve Güney Kore; mor renkle görselleştirilmiş olan beşinci kümede Avustralya, Botswana, Hollanda ve Yeni Zelanda; turkuaz renkle görselleştirilmiş olan altıncı kümede Portekiz ve

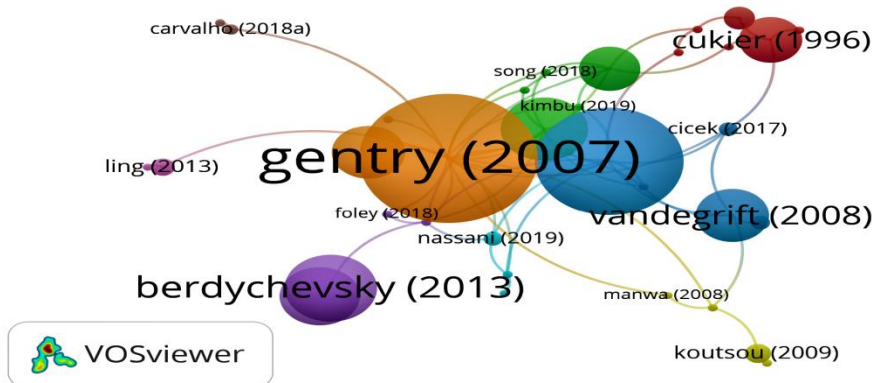
İsveç"; turuncu renkle görselleştirilmiş olan yedinci kümede ise Pakistan ve Suudi Arabistan bulunmaktadır. Şekil-4 dikkate alındığında, en büyük mavi halkanın Amerika ülkesine ait olduğu aynı zamanda en fazla iş birliği yapan ülkenin de yine Amerika olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil-5. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin Bilimsel Yayınlar Yönelik Anahtar Kelimeler Ağı

Turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılan bilimsel yayınlarda en fazla kullanılan anahtar kelimelerin tespiti için VOSviewer programı kullanılmıştır. Anahtar kelime kullanımının minimum sayısı en az 2 seçildiği programda toplamda 366 anahtar kelimenin 32'si eşik değeri karşılamaktadır. Şekil-5 incelendiğinde, anahtar kelimelerin altı küme halinde görselleştirildiği görülmektedir. Kırmızı renkle görselleştirilmiş olan birinci kümedeki kelimeler, China, gender equality, gender issues, tourism academia, Turkey ve women's empowerment; yeşil renkle görselleştirilmiş olan ikinci kümedeki kelimeler, ecotourism, employment, empowerment, tourism policy ve women entrepreneurship; mavi renkle görselleştirilmiş olan üçüncü kümedeki kelimeler, ethnic tourism, gender differences, tourism ve women; sarı renkle görselleştirilmiş olan dördüncü kümedeki kelimeler, development, gender, patriarchy ve tourism employment; mor renkle görselleştirilmiş olan beşinci kümedeki kelimeler, poverty, rural women, tourism industry ve women empowerment; turkuaz renkle görselleştirilmiş olan altıncı kümedeki kelimeler ise Latin America, Mexico ve rural tourism şeklindedir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda en çok kullanılan anahtar kelimeler ve halka büyüklükleri birbirleriyle orantılı olarak verilmiş ve tourism (21 kez), women (19 kez), gender (10 kez), rural tourism (9 kez), empowerment (7 kez), rural women ve poverty (5 kez) en çok tercih edilen kelimeler olarak görünmektedir.

Şekil-6. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin En Çok Atıf Yapılan Dokümanların Ağ Haritası

VOSviewer programında dokümanın minimum atıf sayısı en az 1 olarak belirlendiğinde toplamda 146 dokümanın 84'ü eşik değeri karşılamaktadır. Şekil-6'da turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılan bilimsel yayınlarda en fazla atıf alan dokümanlara ilişkin bilgiler yani atıf yapılan dokümanlar dokuz küme halinde

verilmiştir. Her bir küme farklı bir renkle görselleştirilmiştir. Bu bilgiler ışığında, en çok atıf yapılan doküman, 73 atıf ile en büyük turuncu halkada yer alan Gentry'ye (2007) aittir.

Şekil-7. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin En Çok Atıf Yapılan Kaynakların Ağ Haritası

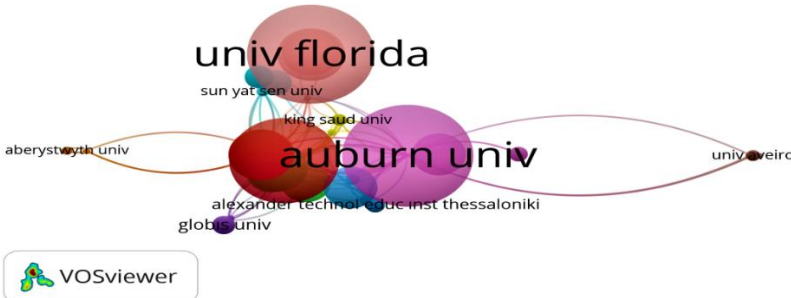
VOSviewer programında kaynağın minimum doküman ve minimum atıf sayısı en az 1 olarak belirlendiğinde toplamda 112 kaynağın 66'sı eşik değeri karşılamaktadır. Şekil-7'de turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılan bilimsel yayınlarda en çok atıf yapılan kaynaklara yönelik bilgiler görselleştirilmiştir. En fazla atıf alan kaynaklar ise on küme olarak görünmektedir. Her bir küme farklı bir renkle görselleştirilmiştir. Şekil-7 incelendiğinde, en büyük kırmızı halkada yer alan Annals of Tourism Research 184 atıfı ile en çok atıf alan kaynak olmuştur.

Şekil-8. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin En Çok Atıf Yapılan Yazarların Ağ Haritası

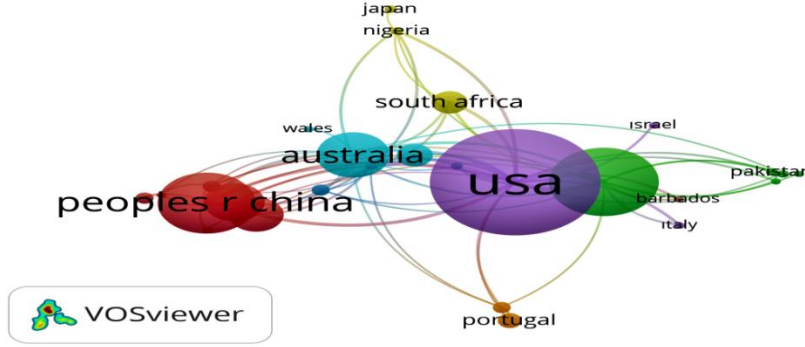
VOSviewer programında yazarın minimum doküman ve minimum atıf sayısı en az 1 olarak belirlendiğinde toplamda 320 yazarın 213'ü eşik değeri karşılamaktadır. Şekil-8'de turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılan bilimsel yayınlarda en çok atıf alan yazarlara yönelik bilgiler görselleştirilmiştir. En çok atıf alan yazarlar on küme halinde gözlemlenmektedir. Her bir küme farklı bir renkle görselleştirilmiştir. Bu doğrultuda, en çok atıf alan yazar, 73 atıf ile en büyük pembe halkada yer alan Kristine McKenzie Gentry'dir.

Şekil-9. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin En Çok Atıf Yapılan Kurumların Ağ Haritası

VOSviewer programında kurumun minimum doküman ve minimum atıf sayısı en az 1 olarak belirlendiğinde toplamda 182 kurumun 122'si eşik değeri karşılamaktadır. Şekil-9'da turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılan bilimsel yayınlarda en çok atıf yapılan kurumlara yönelik bilgiler görselleştirilmiştir. Atıf alan yazarların bağlı oldukları kurumlar ise on küme halinde görünmektedir. Her bir küme farklı bir renkle görselleştirilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda, en çok atıf alan kurum, 73 atıf ile en büyük mor halkada yer alan Auburn Üniversitesidir.

Şekil-10. Turizm ve Kadın Olgusuna İlişkin En Çok Atıf Yapılan Ülkelerin Ağ Haritası

VOSviewer programında ülkenin minimum doküman ve minimum atıf sayısı en az 1 olarak belirlendiğinde, toplamda 43 ülkenin 35'i eşik değeri karşılamaktadır. Şekil-10 turizm ve kadın olgusuna ilişkin yapılan bilimsel yayınlarda en çok atıf yapılan ülkelere yönelik bilgileri içermektedir. En çok atıf alan yazarların buldukları ülkeler ise sekiz küme halinde görünmektedir. Her bir küme farklı bir renkle görselleştirilmiştir. Bu doğrultuda, en çok atıf alan ülke, 309 atıf ile en büyük mor halkada yer alan Amerikadır.

Sonuç

Herhangi bir alanda yazılmış çalışmaların belirli parametreler çerçevesinde incelenmesi hem incelenen konunun mevcut durumunun hem o konunun gelişim seyrinin belirlenmesi açısından büyük bir önem arz etmektedir (Kozak, 2000: 16). Çünkü bilimsel araştırmaların etkinlik düzeyi, bu yayımları tarihsel gelişim süreci içerisinde hem nitelik hem de nicelik açısından inceleyen yöntemlerle sağlanmaktadır (Al vd., 2010). Bu amaçla kullanılan yöntemlerden birisi de bibliyometridir. Bibliyometrik analiz ile belli bir konu üzerinde yapılmış çalışmaların derlenerek incelenmesi ve elde edilen bilgilerin bir çatı altında toplanması, bulgulara bir bütün halinde ulaşılmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca gelecekte yapılması planlanan çalışmalara da yol gösterici olduğundan araştırmacılara yardımcı olacağı düşünülmektedir. Hemşirelik, sekreterlik, öğretmenlik gibi iş alanlarında olduğu gibi turizm sektöründe de yapılan işlerin birçoğu kadınsı olarak kabul edildiğinden (yatak yapımı, yemek yapımı, temizlik, karşılama) işe alınan personelin kadın olması tercih edilmektedir. Bundan dolayı, turizm sektörünün emek-yoğun olduğu kadar kadın-yoğun iş alanı özelliği de gösterdiği söylenebilir (Akoğlan Kozak, 1996: 1). Turizm sektöründe gerek istihdam oranları gerekse de sektördeki kadının öneminin her geçen gün artması bu alandaki çalışmaların artmasına neden olmuştur. Yapılan bu çalışma ile turizm ve kadın olgusunu ele alan çalışmaların değerlendirilmesi için bibliyometrik analiz tercih edilmiştir. WOS veri tabanı kullanılarak 146 akademik çalışmaya ulaşılmıştır. Analiz edilen verilerin görselleştirilmesi için ise VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar, teorik ve pratik çıkarımlar dikkate alınarak tartışılmıştır.

Teorik Çıkarımlar

Turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılmış bilimsel yayınların yıllara göre dağılımına bakıldığında, WOS veri tabanında ilk yayının 1982 senesinde yapıldığı ortaya çıkmıştır. En fazla yayının ise 2019 yılında yapıldığı söylenebilir. Ayrıca konuya olan ilginin 2015 yılından sonra arttığını ve son yıllarda bu konuyla ilgili araştırmaların sürdüğünü söylemek mümkündür. Bilimsel yayınların daha çok makale türünde olduğu bunun yanı sıra bildiri, kitap, kitap incelemesi türlerinde de bilimsel yayınların olduğu tespit edilmiştir. Bu türlere ek olarak erken erişim, editoryal, özet, inceleme, kitap, haber ve not türlerinde az da olsa çalışmalara rastlanmıştır. Yapılan analizler doğrultusunda, turizm ve kadın olgusuna ilişkin en fazla yayın yapan ülkenin Amerika olduğu anlaşılmaktadır. Amerika'yı sırasıyla İngiltere, Çin, Avusturya ve Türkiye takip etmektedir. Ayrıca bu konuya yönelik yapılan bilimsel yayınların çoğunlukla İngilizce olarak yayımlandığı saptanmıştır. Araştırmada elde edilen önemli bulgulardan biri; turizm ve kadın olgusuna yönelik araştırmaların hangi alanda toplandığıdır. Elde edilen sonuçlara göre, bu konuya yönelik araştırmaların en fazla sosyal bilimlerde yapıldığı görülmektedir. Sosyal bilimler alanını kadın çalışmaları, iş ekonomisi, sosyoloji ve çevre bilimleri ekolojisi izlemektedir. Buna ek olarak araştırmaların en çok Konaklama Boş Zaman Spor ve Turizm de yoğunlaştığı görülmektedir.

Turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılmış araştırmalarda en fazla yayın yapan yazarlardan biri Sandersmcdonagh, E., en fazla editörlük yapan kişi ise Hung, J.K.dir. En fazla araştırma yapan kurumlar ise Shandong Womens University ve State University System of Floridadır. Bu konuya ilişkin en fazla atıfın 2019 yılında yapıldığı ve bu yıl içerisinde 21 atıf aldığı elde edilen sonuçlar arasındadır. En fazla atıf alan araştırma ise 73 atıfla 2012 yılında Kristine McKenzie Gentry tarafından yazılan ve Annals of Tourism Research dergisinde yayımlanan Belizean Women and Tourism Work-Opportunity or Impediment? adlı makale olarak tespit edilmiştir. VOSviewer programı kullanılarak yapılan analizler neticesinde; turizm ve kadın olgusuna ilişkin bilimsel yayınlarda en çok iş birliği yapan yazarlar, kurumlar ve ülkeler saptanmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda en fazla iş birliği yapan yazarın Carlos Costa, kurumun University Johannesburg ve en fazla iş birliği yapan ülkenin ise Amerika olduğunu söylemek mümkündür.

Yapılan analizler ile turizm ve kadın olgusuna yönelik bilimsel yayınlarda ortak kullanılan kelimelerin tourism, women, gender, rural tourism, empowerment, rural women ve poverty olduğu belirlenmiştir. Bütün bunlara ek olarak, en çok atıf yapılan doküman Gentry'ye (2007) aittir. Annals of Tourism Research en çok atıf yapılan kaynak olup, en çok atıf yapılan yazar Kristine Mckenzie Gentrydir. Ayrıca en çok atıf alan kurum Auburn Üniversitesi ve en çok atıf alan ülke Amerika olmuştur. Yapılan bu araştırmanın hem turizm ve kadın olgusunu inceleyecek olan araştırmalara veri olmasından hem de alanın şekillenmesindeki gelişimi göstermesinden dolayı büyük katkılar sunacağı ve bir kılavuz görevi yapacağı düşünülmektedir. Ayrıca turizm ve kadın olgusunu ele alan çalışmaların bibliyometrik olarak değerlendirilmesi, uluslararası veri tabanlarından biri olan Web of Science'ın (WOS) kullanılması ve bulguların görselleştirilmesi için VOSviewer programının kullanılması hem alanyazına hem de yönteme katkı niteliğinde olmaktadır.

Pratik Çıkarımlar

Bu araştırmada WOS veri tabanı ele alınarak, turizm ve kadın olgusuna yönelik tüm çalışmalar çeşitli parametreler açısından ortaya konulmuştur. Bir diğer deyişle, yapılan araştırmada turizm ve kadın olgusuna yönelik çalışmalar bir çatı altında toplanmıştır. Bu bağlamda, bu araştırmanın bu konuya ilişkin çalışma yapacak tüm araştırmacılara kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılığı ve Gelecek Araştırmalar İçin Öneriler

Araştırma kapsamında belirlenen amaç doğrultusunda her türlü bilimsel yayına ulaşabilmek için diğer veri tabanlarından ziyade uluslararası tanınırlığı yüksek olan WOS veri tabanından yararlanılması, turizm ve kadın olgusuna yönelik yapılmış olan çalışmanın en temel sınırlılığını oluşturmaktadır. Buna ek olarak, turizm ve kadın olgusu ile ilgili bilimsel çalışmalara erişilmesinde yalnızca bahsi geçen anahtar kelimelerin kullanılmış olması yapılan araştırmanın bir başka sınırlılığı olarak değerlendirilmektedir. Turizm ve kadın olgusuna yönelik analiz yapmak için VOSviewer programının tercih edilmesi ve böylelikle programın en iyi sonuçları verebileceği inancı ise bir varsayım olarak görünmektedir. Turizm ve kadın olgusuna yönelik bibliyometrik çalışmaların belirli aralıklarla tekrar edilmesi, ilgili alanın gelişimine yönelik çok mühim bilgiler elde edilmesini sağlayacaktır. Ayrıca araştırmaların başka parametrelerle de incelenmesi alanın diğer yönlerini ortaya çıkaracaktır. İleride yapılacak olan çalışmalarda Scopus gibi uluslararası veri tabanlarının tercih edilmesi, turizm ve kadın olgusuna daha geniş çaplı bakılmasına olanak tanıyacak ve diğer çalışmalarla kıyaslama yapma fırsatı da sunacaktır.

Kaynaklar

- Akoğlan Kozak, M. (1996). Konaklama Endüstrisinde Kadının Konumu. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(3-4), 16-23. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atad/issue/53599/714499>
- Al, U., Soydal, İ., & Yalçın, H. (2010). Bibliyometrik Özellikleri Açısından Bilig'in Değerlendirilmesi. *Bilig*, 55, 1-20. <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/10012/bilig.pdf?sequence=1>
- Altındal, Y. (2016). *Türkiye'de Turizm Sektöründe Kadın Girişimciliğinin Gelişiminin İncelenmesi: Batı Akdeniz Bölgesi-Güney Ege Bölgesi Karşılaştırması*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Anafarta, N., Sarvan, F., & Yapıcı, N. (2008), Konaklama İşletmelerinde Kadın Yöneticilerin Cam Tavan Algısı: Antalya İlinde Bir Araştırma, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 15, 111-137. <https://dergipark.org.tr/en/pub/auibfd/issue/32317/359128>
- Ardıç Yetiş, Ş., & Çalışkan, N. (2020). Turizm Sektöründe Kadın İstihdamı: Mevcut Duruma İlişkin Bir Değerlendirme. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 105-119. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.601634>
- Arik, E., & Akboga, S. (2018). Women's Studies in the Müslim World: A Bibliometric Perspective. *Publications*, 6(4), 43. <https://doi.org/10.3390/publications6040043>
- Arslan, A., & Şimşek, G. (2018). Kadın Turist Rehberlerinin Yaşadıkları Mesleki Sorunlar: Aydın Turist Rehberleri Örneği. *Journal of Travel and Tourism Research*, (13), 23-49. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ttr/issue/57879/643141>
- Avcı, N. (2018). *Turizm Sektöründe Çalışan Kadınların Karşılaştıkları Engeller ve Bu Engellere Yönelik Algıları* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Aydın Tükeltürk, Ş., & Şahin Perçin, N. (2008). Turizm Sektöründe Kadın Çalışanların Karşılaştıkları Kariyer Engelleri ve Cam Tavan Sendromu: Cam Tavani Kırmaya Yönelik Stratejiler. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 113-128. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/comuybd/issue/4111/54125>
- Bayram, A. T. (2019). Türk Turizm Alan Yazınında Kadınlar Üzerine Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Turur Turizm ve Araştırma Dergisi*, 8(2), 55-77. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/897591>
- Bayram, G. E. (2018). Kadın Girişimciler ve Turizm: Mevcut Durum ve Sorunlar Üzerine Sinop İlinde Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 56-88. <https://doi.org/10.20491/isarder.2018.419>

- Boyacıoğlu, E. Z., & Elmas, Ç. (2020). Turizm ve Kadın” Olgusunun Bibliyometrik Yaklaşım ile İncelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(1), 32-52. <https://doi.org/10.24010/soid.598292>
- Carvalho, I., Costa, C., Lykke, N., & Torres, A. (2018). What Could be Done? Tourism, Gender (In) Equality and Women Managers’ Views of What Should Change. *In Proceedings of the International Conference on Gender Research*. (pp. 80-88). ISCAP Porto.
- Carvalho, I., Costa, C., Lykke, N., & Torres, A. (2019). Beyond the Glass Ceiling: Gendering Tourism Management. *Annals of Tourism Research*, 75, 79-91. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2018.12.022>
- Cave, P., & Kılıç, S. (2010). The Role of Women in Tourism Employment with Special Reference to Antalya, Turkey. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 19(3), 280-292. <https://doi.org/10.1080/19368621003591400>
- Çakır, P. G., Barakazı, M., & Barakazı, E. (2017). Turizm Sektöründe Çalışan Kadınların Karşılaştığı Sorunları Deđerlendirmeye Yönelik Bir Araştırma. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 61, 461-474. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7271>
- Çelik, M., & Şahingöz, S. A. (2018). İş Yaşamında Cinsiyet Ayrımcılığı: Kadın Aşçılar Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(3), 370-383. <https://doi.org/10.21325/jotags.2018.261>
- Dalkıranoglu, T. (2006). *Çalışma Yaşamında Kadın İşgücü ve Cinsiyet Ayrımcılığı: Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Anadolu Üniversitesi.
- Dewi, M. A., Issundari, S., Rachmawati, I., & Sugiarto, M. (2018). Noken: Women Empowerment and Tourism Industry in Papua. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 231, 225-227. <https://doi.org/10.2991/amca-18.2018.61>
- Diñer İstanbullu, F., Akova, O., Ertuđral Muđan, S., & Çifçi Aydođan, M. (2016). Türkiye’de Turizm Sektöründe Kadın İstihdamı: İmkanlar ve Engeller. *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*, 1, 379-395. <http://socialsciences.eurasianacademy.org/dergi//S1/31-Social%20Sciences.pdf>
- Dumbrăveanu, D., Light, D., Young, C., & Chapman, A. (2016). Exploring Women’s Employment in Tourism under State Socialism: Experiences of Tourism Work in Socialist Romania. *Tourist Studies*, 16(2), 151-169. <https://doi.org/10.1177/1468797615594747>
- Erkol Bayram, G., Bayram, A. T., & Altunöz Sürücü, Ö. (2018). *Turizm ve Kadın*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- European Commission. (2020, Şubat). *Commission Staff Working Document, Turkey 2020 Report*. https://ec.europa.eu/neighbourhoodenlargement/sites/near/files/turkey_report_2020.pdf
- Goodman, D., & Deis, L. (2005). Web of Science (2004 Version) and Scopus. *The Charleston Advisor*, 6(3), 5-21. <https://www.researchgate.net/publication/263337129>
- Güçer, E., Keleş, Y., Demirdağ, A. Ş., & Çelikkanat, N. (2018). Kadın İşgörenlerin Karşılaştığı Sorunların Örgütsel Sessizlikleri Üzerindeki Etkisi: Bodrum’daki Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 1-18. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.414693>
- Heilman, E. M., & Chen, J. J. (2003). Entrepreneurship as a Solution: The Allure of Self-employment for Women and Minorities. *Human Resource Management Review*, 13, 347-364. [https://doi.org/10.1016/S1053-4822\(03\)00021-4](https://doi.org/10.1016/S1053-4822(03)00021-4)
- Hemmati, M. (2000). Women’s Employment and Participation in Tourism. *Sustainable Travel & Tourism*, 5(1), 17-21.
- International Labour Organization. (2020, Şubat). *World Employment and Social Outlook Trends 2020*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_734455.pdf
- İtil, Ö., & Akalın, E. (2020). Çalışma Hayatında Kadının Yeri ve Önemi. 4. *International Management and Social Research Conference, İstanbul*. (pp. 420-427). ISBN: 978-605-65197-5-8.

- Jacso, P. (2005). As We May Search - Comparison of Major Features of the Web of Science, Scopus and Google Scholar Citation-Based and Citation-Enhanced Databases. *Current Science Association*, 89(9), 1537-1547. <https://www.researchgate.net/publication/234144770>
- Kaya, İ., & Topbaş, F. (2019). Turizm Sektöründe Cinsiyete Dayalı Ücret Ayrımcılığı. *İzmir Democracy University Social Sciences Journal*, 2(1), 74-87. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/751723>
- Kaya, Ş. (2017). Turizm'de Kadın Emeği. *Karatahta İş Yazıları Dergisi*, 9, 1-22. <http://www.dergikaratahta.com/tr/sayi/9>
- Kocacık, F., & Gökkaya, V. B. (2005). Türkiye'de Çalışan Kadınlar ve Sorunları. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1), 195-219. <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/1065.pdf>
- Kozak, M. A. (1996). Konaklama Endüstrisinde Kadının Konumu. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 16-23. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1036384>
- Lanquar, R. (1991). *Turizm ve Seyahat Sosyolojisi*. (Çev. Kayır, G.). Cep Üniversitesi, Ankara: İletişim Yayınları.
- Lawani, S. M. (1981). Bibliometrics: Its Theoretical Foundations, Methods and Applications. *Libri*, 31(1): 294-315. <https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2020.03.16>
- Liu, X., Zhan, F. B., Hong, S., Niu, B., & Liu, Y. (2013). Repliesto Comments on a Bibliometric Study of Earthquake Research 1900-2010. *Scientometrics*, 96(3), 933-936. <https://doi.org/10.25095/mufad.510582>
- Pelit, E., Güçer, E., & Demirdağ, A. Ş. (2016). Kadın İş Görenlerin Karşılaştığı Sorunların İş Bırakma Eğilimlerine Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 43-65. <https://doi.org/10.20875/sb.16565>
- Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics. *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349. <https://www.researchgate.net/publication/236031787>
- Remington, J., & Kitterlin-Lynch, M. (2018). Still Pounding on the Glass Ceiling: A Study of Female Leaders in Hospitality, Travel and Tourism Management. *Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism*, 17(1), 22-37. <https://doi.org/10.1080/15332845.2017.1328259>
- Sengupta, I. N. (1992). Bibliometrics, Informetrics, Scientometrics and Librametrics: An Overview. *Libri*, 42(2), 75-98. <https://doi.org/10.1515/libr.1992.42.2.75>
- Sharma, A., & Rana, M. S. (2018). Emerging Trends and Growth of the Thrust Areas in Women's Study Literature: Using Bibliometric and Content Analysis. *5th International Symposium on Emerging Trends and Technologies in Libraries and Information Services (ETTLIS)*. (pp. 361-365). IEEE.
- Sony, K. C. (2012). Roles and Challenges of Women in Tourism Sector of Western Nepal: A Micro-Ethnographic Study. *Nepal Tourism and Development Review*, 2(1), 32-59. <https://doi.org/10.3126/ntdr.v2i1.7379>
- Şit, M. (2016). Türkiye'de Turizm Sektörünün İstihdama Katkısı. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 101-117. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ayd/issue/27225/286558>
- Tajeddini, K. A., Vanessa, R. B., & Mela, D. (2017). Female Tourism Entrepreneurs in Bali, Indonesia. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 31, 52-58. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2016.10.004>
- Tajeddini, K., Walle, A. H., & Denisa, M. (2017). Enterprising Women, Tourism, and Development: The case of Bali. *International Journal of Hospitality & Tourism Administration*, 18(2), 195-218. <https://doi.org/10.1080/15256480.2016.1264906>
- Tal, D., & Gordon, A. (2018). Women as Political Leaders: A Bibliometric Analysis of the Literature. *Society*, 55(3), 256-261. <https://doi.org/10.1007/s12115-018-0248-8>
- The United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2019, Şubat). *Global Report on Women in Tourism (Second Edition)*. <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284420384>

- Ünlüöner, K. & Şahin, S. Z. (2011). Turizmde İstihdam. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(37), 1-25.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/70287>
- Van Eck, N. J. & Waltman, L. (2019). *VOSviewer Manual*, Leiden: Universiteit Leiden.
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2017). Citation-Based Clustering of Publications Using CitNet Explorer and VOSviewer. *Scientometrics*, 111(2), 1053-1070. <https://doi.org/10.1007/s11192-017-2300-7>
- Vatan, A. (2019). *Turizmde Kadın Olmak*, Ankara: Değişim Yayınları.
- World Travel & Tourism Council (2020, Şubat). *Economic Impact Reports*.
<https://wtcc.org/Research/Economic-Impact>
- Yang, L., Chen, Z., Liu, T., Gong, Z., Yu, Y., & Wang, J. (2013). Global Trends of Solid Waste Research From 1997 to 2011 by Using Bibliometric Analysis. *Scientometric*, 96(1), 133-146.
<https://doi.org/10.1080/10962247.2015.1083913>
- Yim, F., Cheung, C., & Baum, T. (2018). Gender and Emotion in Tourism: Do Men and Women Tour Leaders Differ in Their Performance of Emotional Labor?. *Journal of China Tourism Research*, 14(4), 405-427.
<https://doi.org/10.1080/19388160.2018.1515683>